

ALEXANDRU BURLACU

Institutul de Filologie
(Chișinău)

**MAGDA ISANOS: INSAȘIETATE DE VIAȚĂ
ȘI ELAN TRANSFORMATOR**

Magda Isanos, născută la 17 aprilie 1916, la Iași, este fiica lui Mihail Isanos și a Elisabetei (n. Bălan), medici. În copilărie și adolescență a trăit la Chișinău, unde a absolvit Liceul Eparhial. A debutat în revista *Licurici* (1932). A mai publicat versuri în *Crai nou* și *Ghiocci* (toate trei, reviste școlare), apoi la *Viața Basarabiei*, *Pagini basarabene*, *Cuget moldovenesc* ș. a. Din 1934, când se înscrie la Facultatea de Drept din Iași, colaborează la *Viața Românească*, *Însemnări ieșene*, *Iașul*, *Jurnalul literar*, *Adevărul literar și artistic*, *Universul literar*, *Vremea*. Un timp profesează avocatura.

Moare de o endocardită lentă malignă (la numai 28 de ani, după o lungă perioadă de boală) la 17 noiembrie 1944, la București.

În timpul scurtei sale vieți a publicat o singură plachetă intitulată modest *Poezii* (1943). În colaborare cu soțul ei, Eusebiu Camilar, dramatizează romanul *Crăișorul* de Liviu Rebreanu, denumit *Focurile*, care vede lumina tiparului după moartea ei, în 1945, și care a fost distins cu premiul pentru debut, acordat scriitorilor tineri de *Editura Fundațiilor Regale*.

Volumele publicate postum – *Cântarea munților* (1945), *Țara luminii* (1946), *Poezii* (1947), *Versuri* (1964), *Confesiuni lirice* (1989) – includ cicluri sau bucăți inedite (poezie, proză), descoperite în presa timpului, adevărind, așa cum observă Constantin Ciopraga, „disponibilități de mare poetă”.

În același sens, nu mai puțin tranșant e și Nicolae Manolescu, susținând: „chiar și printr-o activitate așa restrânsă”, M. Isanos se anunță „drept cea mai profundă poetă a literaturii române”. În remarcabila antologie *Poezia română modernă. De la G. Bacovia la Emil Botta* (1968), N. Manolescu reține, din creația poetei, 9 poeme: *Pomii cei tineri*, *Flori*, *Confesiuni*, *Bărbatul*, *Ții minte-ntâia ploaie?*, *Copilul meu să nu mă cauți*, *Sapho*, *Rochia*, *Interior*.

Insașietaatea existențială, exprimată într-un sistem de imagini, diurne sau nocturne, este erotizată printr-o simbolică ce derivă direct din matricea *lume-grădină*. Proiecțiile genezei din exterior și din interior, elanurile vitaliste, spaimile existențiale și deznădejdea în fața dispariției, toate acestea copleșesc eul poetic metamorfozat într-un receptacol și emițător de lucruri *văzute* și *auzite*. *Ochiul* e concurat de *ureche*, iar discursul poetic uneori se prozaizează, alteori se modulează în maniera unei conversații lirice sau se dramatizează într-o litanie sfâșietoare. În confesiune sau odă, elegie sau imn, existența este cântată într-o mitopo(i)etică personală, dominată de senzații acute:

„Pomii cei tineri, în dimineața de marte,
unii lângă alții au stat să se roage –
frunțile lor străluceau inspirate deasupra
pământului încă-n zăpezi.

Și-n aerul în care nu erau zboruri,
pomii, ale căror umbre nu se născuseră,
cântau un imn pentru viață,
ca niște oameni goi și frumoși ei cântau:”

Poemul *Pomii cei tineri*, cu care se deschide volumul *Poezii*, este cel mai reprezentativ pentru scrisul Magdei Isanos, prefigurând un traseu inițiativ într-un spațiu artistic și o fire (o suflare) în devenire. E un poem despre esența ființială, despre rostul omului (pomului care dă rod) pe pământ, despre creativitate. Imaginea plasticizantă a fructului (asemeni *soarelui, zeu totdeauna rotund*), este memorabilă nu numai prin acuitatea percepției, prin modalitățile de poetizare a naturii („*din împărăția soarelui*”), soare pentru care poeta, dintr-o pornire ancestrală, are cu adevărat un cult deosebit, ci e și o simbolistică revelatorie în stabilirea corespondențelor inedite:

„Soare de-aramă, zeu popular printre plante,
privește oastea noastră-ndrăzneată;
ici-colo aerul e rumen de tot printre ramuri,
că viitoarele fructe acolo vor sta...

Noi nu ne-nchinăm de fel și nu plângem,
ci pregătim un loc cât mai înalt pentru cuiburi
și pregătim o orgă de brazi pentru vânturi,
soare de-aramă, zeu totdeauna rotund...

Ni s-a povestit despre tine-n pământ,
când nu cunoșteam dimensiunile cerului;
ni s-a povestit despre tine-n leagănul cald.
Semințele-n somn visau că există colori,
roșu, albastru, și gri, minunate culori.
Și noi vom da fructe, și noi vom fi hore de flori.
Gloria noastră toată-n vârf se presimte”...

Și-un curcubeu pe deasupra tulpinilor strâmte
cade vestind: nu moarte, desigur, nu moarte,
pomilor tineri în dimineața de marte...”

(*Pomii cei tineri*)

Toată simbolistica volumului e condensată și activată aici, structurată fiind plastic și expresiv („*pomii cei tineri, o orgă de brazi pentru vânturi*”, sau: „*semințele-n somn care vizează că există colori*” etc.). Plasat la începutul volumului, poemul are un statut de *ars poetica*, el anticipează nu numai dominantele poeticii, dar și denudația eului (într-un alt plan, presentimentul rodului împlinit în *dimineața de marte*), într-o vârstă fragilă (primăvărată), într-un timp încă-n „*zăpezi*”, în „*aerul*” în care nu erau „*zboruri*”.

Principiul antitetice de intuire a paralelismelor reiterate (în cazul dat, „om – pom”) stă la temelia construirii unei lumi paralele (virtuale), iar de aici și relația fundamentală „viață – moarte”, reluată și amplificată insistent într-o serie de antiteze, de diferit ordin, în mai toate

poemele, menite să intensifice grandoarea spectacolului existențial, spectacol într-o lume supusă dispariției, de altfel, o obsesie covârșitoare, resimțită permanent ca o povară.

Sentimentul solemn al existenței solare, al înfrângerii morții, gesturile și mișcările esențializate în forme concret-senzoriale, toate acestea alcătuiesc notele particularizatoare, care, de aici încolo, personalizează lirica Magdei Isanos, o fac, conform unor topoi, o cântare în care toate sunt una, o intuiție a unității lumii, anume în orchestrarea aceasta lumea devine un cânt, iar poeta – o privighetoare:

„Cânt ca privighetorile oarbe.
Nu știu, eu sorb cântecul sau el mă soarbe.
Atât de sus ne-nălțăm câteodată...”
(*Cânt*)

Sau, în aceeași logică a structurii imaginarului, un Orfeu:

„Cineva va cânta cântecul mare,
în care să-ncapă pământul și toate
lucrurile blânde și întunecate,
rădăcini, amintiri amare?

Un cântec aproape neuzit
prin care să poată turmele trece –
și seara să crească înaltă și rece,
un cântec de pom desfrunzit.”
(*Cine va cânta*)

Cântul cu referințele-i la *viață și moarte, pământ-cer, pomi, soare, zeu, semințe, somn, zbor, aer, ramuri, flori, fructe, orgă, brazi, vânt, cântec, imn* prefigurează mitopo(i)etice forțelor germinative, rodirii universului poetic, aici aflăm, în miniatură, un spectacol al creației, o anticipare a modului de raportare și contact cu realitatea, altfel spus, a modului de a fi în poezie. Actul de creație e un act de sublimare, capabil să convertească evenimentul cotidian într-o trăire expurgată de toate impuritățile inițiale ale cotidianului, ale accidentalului. (Despre geneza *Pomilor cei tineri*, Camil Baltazar nota: „Am fost de față când, în curtea din strada Săgeții nr. 19, soții Eusebiu și Magda au sădit în 1936 niște caiși, care au înflorit a doua oară în poezia ei „Pomii cei tineri”).

Din alte confesiuni deducem că poemul M. Isanos are un puternic substrat biografic și rezultă din metamorfoza unor trăiri enigmatice, rămase nedezvăluite încă de la nemuritoarea (și frumoasa străbună) Sapho.

În imnuri, ode sau confesiuni, intimiste sau grave, Magda Isanos își exprimă tribulațiile existențiale, iar orice poem poate fi conceput ca un *cânt* dintr-un periplu inițiativ a unui *eu* cu *tristeți de călător* și bucuriile celei care *iubea primăvara*. Poeta are conștiința construirii unei lumi artistice. (Nu întâmplător volumul *Poezii* începe cu o ars poetica: *Pomii cei tineri*, și sfârșește cu un *Epilog*, ca orice poveste).

În linii mari, poezia Magdei Isanos se înscrie în paradigma modernistă, mai exact, în contextul inovațiilor lui Blaga sau Arghezi. Este adevărat: cu *Cântarea munților* poeta simulează un gen de conștiință planetară, în spiritul lui Walt Whitman, dar fără vigoarea și gigantismul acestuia.

M. Isanos oscilează între poetica modernistă și cea neotradiționalistă. Neotradiționalistă prin condiția pe care și-o asumă în *Cântarea munților*, în limbaj tranzitiv și versuri declamatorii în care elogiul, litania sau invectiva devin modalități predilecte.

Noutatea poeziei Magdei Isanos stă mai cu seamă în modul de a vorbi simplu despre *sine* și despre *lume*. E adevărat, simplitatea aceasta (spre exemplu, poeta are sentimentul înrudirii cu iarba) e amăgitoare, pentru că formele și fenomenele iluzorii deșteaptă asociații pe cât de firești (într-o convenție bine cunoscută), pe atât de logice și insolite:

„Sunt sora ierbii tinere de-afară
Aceleași seve curg într-amândouă,
și ne-a lăsat aceeași primăvară
pe gene suferința, ca o rouă.”
(*Variantă*)

Elementele naturii – *floarea, grota, pădurea, insula, lacul, muntele, marea, iarba, pomul, arborele, rădăcina, ramul, cerul, steaua, lumina, pământul* etc., toate acestea animate, însuflețite panteistic, certifică o topografie rurală, un spațiu securizant, poetizat într-o viziune armonizatoare.

În funcție de imaginea globală a lumii, de logica poemului, eul poetic se proiectează în ipostaze emblematice ale florei edenice, abundente, iar vitalismul expresionist și intuițiile vegetale exprimă o inșafietate de viață rar întâlnită în literatura română:

„Și ca un arbor tânăr să mă-mbui
de seva nouă, care curge-n toate
plantele, duios aplecate
către pământ.”
(*Primăvară*)

Așadar, o spontaneitate firească (dar mereu de o iluzorie ușurință) ni se aruncă în ochi în metamorfozele vitaliste ale eului, contopit cu elementele lumii vegetale. Ipostazele panteiste sunt reiterate în gradații ascendente sau descendente, alcătuiind, de regulă, mai multe variații pe o temă eternă – viața și moartea:

„Nu mai eram nici eu decât ram,
decât rădăcina avidă și pace
de ierburi vâscoase, opace...”
(*Ploaia*)

Moartea, în această exuberanță vegetală, nu e concepută de cele mai multe ori decât ca un fenomen firesc, fiind acceptată senin ca un dat, depărtat, al fatumului:

„Nu vă scuturați, florilor,
ascultați-mă bine, surorilor.
Toamna-i departe;
departe-al clopotelor cântec, de moarte.”
(*Nu vă scuturați, florilor...*)

E drept, uneori, lumea euforică e subminată de anxietăți ontologice, de presentimentul dispariției, de spaima de neființă și de neant. Pe această linie eul poetei e înrudit genealogic cu eul blagian, de speță vitalistă, și copleșit de somnul materiei, dar e torturat de revelația vidului, secătuirii sevei. În definitiv, această stare de risipire a unei vieți mult prea scurte e asociată unui cadru neaș, specific imaginarului vitalist. De aici și intuiția inimii (în alt plan, a poeziei) ca o *goală și putredă ciutură*:

„...sunt ca o creangă veștedă,
care-nainte de-a-nflori se scutură,
și lumea nici o bucurie nu-i mai dă
inimii mele, goală și putredă ciutură.”
(*Risipire*)

Criza identității eului poetic (dar poate că și plăcerea autodefinirii) poartă, la M. Isanos, un caracter totalizator, ceea ce și conduce la denudarea ființei umane. Aflată într-o rețea de relații ontice cu elementele și fenomenele lumilor transgresate, poeta se ipostaziază lejer cu o variabilitate proteică. Magda Isanos, ca orice poet modernist, excelează în exprimări și transfigurări spațiale și temporale, investite cu o aură mitică, exprimându-se într-un registru propriu numai ei:

„Mereu cheltuindu-mă-n timpul bogat,
eu sunt ca un cer printre brazi.”
(*Cine va cânta*)

sau: „Eram ca o turlă înconjurată de porumbei,
mereu cercetată de îngerii mei.”
(*La-nceput, prin ferestre deschise*)

O dată cu acestea, poezia se remarcă prin armonizarea firească a unor elemente imagistice din recuzita romantică sau parnasiană, simbolistă sau expresionistă. Specifică acestei maniere de transcriere e poemul *Insula*, cu o bogată biografie poetică, dar mai cu seamă cu începere de la baudelaireiana călătorie în Cythera:

„Mă simt în camera mea ca pe-o insulă.
Seara când arde becul – amiază egală –
ies ploșnițe și gânduri în haină de gală.
Ca un Robinson visez departe orașul.

Mă gândesc tot mai grăbită și sufăr
de tinerețe, ca de-o boală sau dragoste.
fereastra miroasă frumos și adie,
dreptunghiulară, ca un drapel pe-o corabie.”
(*Insulă*)

Există o manieră specifică de rescriere, de intertextualizare, un dialog permanent al textelor în poezia Magdei Isanos. Dincolo de anumite reminiscențe, de un anume mimetism

sau eclecticism poetic, acest tip de scriitură mai e și un semn al intuirii unui nou concept de poeticitate, bazat pe o programatică *ars combinatoria*, pe „*dictatura fanteziei*”, pe înființarea deliberată a unei *lumi virtuale* (în opoziție cu infernul insular), a unei Arcadii personale, antropomorfizate neapărat:

„Să știi e-am să râd în flori
și e-am să-nconjur de multe ori
cu nourii și cu ploaia ogrăzile
unde mi-am petrecut amiezile.”

În această logică, viziunea panteistă este privilegiată și în manifestarea ocrotitoare a unei atotputernicii omniprezente, exprimată în semne:

„Din multe semne-ai să-nțelegi că-s e,
când am să viu lângă patul tău
și-am să fac aerul răcoros,
scoborând toate stelele jos.”
(*Copilul me, să nu mă cauți*)

În Arcadia ei, ca într-o țară a minunilor, poeta e rudă „cu toate lucrurile blânde și întunecate”. Că imagistica – are la temelie un bogat substrat livresc sau folcloric, biblic sau mitic, ce îi modelează imaginarul, e la vedere și e un dat care nu trebuie demonstrat. În bună parte, lumea ei fictivă vine din povești, din zone livrești:

„De fapt, eram Cenușăreasa, eram
cea care poartă viața și cântă,
eram aproape de pământ și frântă
de marea mea putere ca un ram.
[.....]
eram singură și-nrudită cu toate
lucrurile blânde și-ntunecate.”
(*Mama*)

Restructurarea și reorganizarea imaginarului se obține prin arta de a combina elementele lumii înconjurătoare. De aici și secretul acestui lirism care consistă mai mult în elanul lui transformator, în transfigurările vitale, în ipostazele emblematice ale eului sau ale lumii. Elanul cu care se modifică eul poetic este nesecat, nepuizabil și infinit ca universul, iar tensiunile dintre imaginile insolite și locurile comune dau senzația unei amețitoare mișcări de carusel:

„Tu m-ai făcut să fiu și cer, și apă.
[.....]
și-n căutarea ta, răătăcitoare,
eram asemeni unui rece strop de lut.”
(*Cuvântul Evei*)

sau: „Eu eram principiul neschimbat,
țărâna, întunericul roditor,

luna, spre care marea tuturor
oceanelor adânci au urcat.”

(*Nuntă*)

sau: „Voi, prin văzduhuri bine cumpănite,
urcați ca fumul, innuri liniștite,
pentru soare, pentru pământ
și pentru puțina flacără care sunt.”

(*Urcați ca fumul, innuri liniștite*)

sau: „Tuturor acelora care nu mă cer
și nu mă cunosc, am vrut să le fiu
o candelă pentru mai târziu.”

(*Doamne, n-am isprăvit!*)

Aflat în relații de echilibru cu lumea înconjurătoare, eul poetic se armonizează perfect într-un *cântec neauzit* prin atitudini și gesturi ritualizate, înfățișând lucruri, stări și fenomene firești în exprimarea sentimentului identității. Alteori, într-un dezechilibru cu lumea, se complăce în jocul cu măști, într-un spectacol fără sfârșit. Existența, imaginată ca o jonglerie (sau „egolatrie”) continuă, e redusă la o aparență: „Soare, nu ne privi, pulbere suntem și pământ!”

Tehnica asociaționistă, destinată să aducă un spor șocant de sens formelor semnificante, finețea excesivă a simțirii și gândirii, cultul pentru imaginile ușor vetuste, materializarea exagerată, abuzivă, chiar ușor manierată a idealității conduc la prețiozități baroce cu infuziuni simboliste și expresioniste: „Ca cerul peste ape mă aplec, / peste sufletul meu singur și trudit, / lumini și umbre ca-n oglindă trec / și toate doar de tine-au povestit. // Basmul dragostei noastre nu l-a uitat / apa cea stătătoare a inimii mele, / cum nu uită lacul nuferi c-a purtat, / sau, în zori, că noaptea oglindise stele. / Din adâncuri neștiute nici de mine, cheamă / sufletul imaginea pe care-a scăldat-o / și tremură de bucurie și de teamă / văzând că nici o trăsătură n-a uitat-o. // Amintirile ca algele și mărul mă cuprind, / și iată-mă împotmolită, tristă barcă, / fără catargul voinții și cârmă de gând. / Cine către țărături are s-o întoarcă?” (*Naufragiu*).

Antitezele *lumină-întuneric*, *zi-noapte*, *viață-moarte* înregistrează conotații expresioniste menite să releve componentele fundamentale ale unei viziuni globale despre lumea originară, o lume ca o grădină. Cu această aură mitică, *imago mundi*, cu o frecvență obsesivă, pune într-o nouă lumină o întreagă rețea de simboluri și locuri comune. Interogația directă a monologului, convertit într-un început de conversație lirică, sau confesiunea-strigăt se fac inteligibile într-un sistem de convenții consacrate, în perimetrul unui limbaj sincopat, derivat din topos-ul lumea-grădină:

„Dar mai bine s-ascult.
Oare n-am fost și eu un arbore mai demult?
Și astăzi nu-s tot materie?
Forme pieritoare, vise puzderie,
de unde veniți?
Lăudă, oricum, laudă ție,
natură și forță vie,
mamă care ne legeni pe jumătate-adormiți.”

(*Immuri pentru pământ*)

Dintre cele patru elemente fundamentale – *apa, aerul, focul și pământul* – imaginația afectivă a poetei se fixează asupra pământului, îl învestește cu nenumărate semnificații, derivate din înseși formele de percepere a acestuia:

„simțeam cum se-nfioară sub picior
pământul umed, fecundat de soare.”
(*Toporași*)

Pământul îi certifică omului dubla ipostază a existenței: spirit și materie, esență și formă, durată și trecere:

„Ne-nchinam pământului-Dumnezeu,
care ne trimitea puterea și somnul său.”
(*Țara luminii*)

Cadrul rămâne expresionist (cu mări, munți, grote), un spațiu original populat de zei și zâne, cu grădini transcendente și culori ale asfințitului ce înspăimântă:

„Era pe la mijlocul verii,
când grâul se coace și sună.
Nu eram singură, ci-mpreună
cu arborii și alte ființi
plămădite din cel dintâi lut
al lumii, în ere uitate, fierbinți.

Cu toții atârnam în picătura
luminoasă ce precede noaptea.
O presimțire străbătea făptura
mea pieritoare:
oare-avem să te vedem, încă, mâine, soare?
Nu-i asta ultima clipă?
Și asfințitul, strălucita risipă
a culorilor ne-nspăimânta.
Adio, adio, sufletul pâlpâia,
și-n timpul veșnic clipa mea cădea.”
(*În asfințit*)

Sentimentul elegiac al trecerii timpului și al omniprezenței morții este esențializat în zeul care e prezent în fiecare lucru:

„În fiecă lucră e zeul de care fugim.”
(*N-auzi cum bat și cheamă?*)

În mitologia personală zânele transgresează spațiile și toate stihiiile, metamorfozând existența ființială într-o *sută și o mie de lucruri vii*:

„În cortul singurătății mele se făcuse târziu.
Trebuia să mor. Mi-am pus mâinile
pavază-n dreptul feței, să nu văd zânile
cum veneau să-mi ia trupul pentru temeliile
pădurilor de stejar. Toate stihiile
zburau împrejurul lor;
mă temeam, mă temeam să mor.

Însă ele-mi spuneau: – Ai să fii
Într-o sută și-o mie de lucruri vii!
– În flori aș vrea, murmuram.
– Ai să fii, spuneau zânele. – N-am
să uit cântecele, n-am să orbesc?
– Scutură-te, pom pământesc!
au strigat zânele și stihiile cu putere,
și m-am prăvălit de-odată-n tăcere
și-ntunecime...”

(*Cortul singurătății*)

Traseul existențial imaginat de Isanos, este conceput nu arareori în opoziție cu reveriile vegetale, vitaliste, prin care intuim un început de sistem poetic. Raiul poetic rămâne un spațiu iluzoriu, periclitat de forțe ostile, de ideea neantizării. Antinomiile *trup-suflet*, *dispariție-eternitate* sunt convertite în simboluri contrastante și concepute ca valori sau stări complementare, iar salvarea se află într-un fel de *continuum* al forței de creație:

„N-aș vrea ca după moarte să-nvii
în alt tipar de om sau animal,
sau floare cu petale străvezii,
ci-aș vrea să trec în regnul mineral.

Să fiu bucată rece de granit,
ascuns filon de marmoră să fiu,
să-mi dorm, în fine, somnul liniștit
sub straturi suprapuse mai târziu.

Eu n-o să simt rozându-mă izvoare,
și peste-un veac o mână de artist
va nemuri minuni strălucitoare
din trupu-mi fără liniște și trist.”

(*Dorința*)

Regimul romantic al convenției poetice, rapelurile tematice conduc la o anumită redundanță a poeziei, la un surplus de expresii inutile, la o anumită suprasaturație de imagistică vidă. Mihai Cimpoi surprinde cu pătrundere: „Ca la Blaga, dar fără substanța metafizică a lui, Magda Isanos resacralizează lumea, o pune la loc, retrăgându-se în timpuri imemorabile, tăind din beznă prima stea, ca și omul primordial «fără timp și fără vină»”.

Reveria ieșirii din prizonieratul materiei se produce prin actul creației. Într-o viziune onirică, personajul liric vrea să se lepede de suflet, de trup, să-și redefinească un comportament existențial, determinat de matricea originară:

„Vreau, suflete, să mă dezbar de tine
și să trăiesc ca pomii de pe vale,
cu flori în locul gândurilor tale,
o viață fără rău și fără bine.
Departe, -ntr-o pădure de la munte,
când păsările toate-or face haz,
să mă trezesc cu soarele pe frunte
și lacrimile cerului pe-obraz.
Și despletita ploaia să mă spele
de pulberea durerii de demult,
din care rădăcinile mi-am smult,
iar nopțile să-mi dea cercei de stele.
Luna cea plină vreau s-o cumpănesc
mirată-n lanțul crengii ca pe-un cuib.
De raze și de sevă să mă-mbuib,
ca tot deasupra altora să cresc.
Atunci mi-oi face ferecate strune
din ramurile mele și-am să cânt
doar bucuria fragedă că sânt;
pădurea-n jurul meu o să se-adune.”

(*Vis vegetal*)

Eul poetic, într-o viziune cosmicizantă, împrumutând dimensiunile unui gigantism și vitalism fabulos, se vede, în vis, un Orfeu care intenționează a stăpâni pe cei din jur prin cântul strunei fermecate. Principiul primordial al acestei lumi e iubirea:

„Cineva trebuia sa iubească
armonia lumii, ascunsa lege-a cadențelor:
cineva trebuia să fie singur
și s-asculte-ndelung.
[.....]
Slavă vouă, slavă vouă, lucruri,
spațiu creator a toate,
culori și clopote redeșteptate,
slavă ție, bătrână cetate.”

(*Cineva trebuia să iubească...*)

Într-un sistem poetic în prefigurare, unele și aceleași simboluri generează teme, idei, sugestii polare, exprimă sentimente contrastante. Există, la Magda Isanos, o tensiune constantă, o presiune a hăului, a abisului care înghite:

„Ca mine, multe rodii prea coapte
sufereau în lumină.

Suntem oarbe, o, prea senină
ni-i carnea și sângele sfânt.
Soare, nu ne privi, pulbere suntem și pământ!
Astfel, imnul se făcea rugăciune.
Văile bune,
pline de ceață-ale pământului
ne primeau pe rând,
odată cu sfârșitul cuvântului,
oarbe, cântând.”

(Imn pentru soare)

Lumina blagiană, grădina, rugată să nu răspundă morții, nu mai configurează cu siguranță un spațiu securizant:

„Să ne rugăm, numai, lumina
atotputernică-n cer să țină.
Alai oprit în mersul lui, grădina,
să nu răspundă morții când o să vină...”

(Nu vă scuturați florilor...)

În pofida unor extatice sentimente, aparența și esența ființei umane sunt exprimate antitetic, contrapunctiv:

„În toate prea multă-i lumina.
Soarele l-aș culege cu mâna.
Dar pân' la urmă eu voi fi cules
și voi cădea în întuneric des.”

(Amiaza)

Modernistă, mai cu seamă printr-o simbolistică inedită a lumii, prin plăcerea dedublării sau prin criza identității eului poetic, Magda Isanos se face memorabilă prin inșățietatea de viață și elan transformator, prin prospețimea viziunii interogative asupra morții, o viziune acută, de o candoare întâlnită, cu adevărat, doar la marii poeți.